

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 28. februarja 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Država kot podjetnik

Pri nas se v zadnjem času vedno bolj uveljavlja tendenca, da bi država ustanovila čim več podjetij in konkurirala zasebni podjetnosti. Odkod izvira ta tendenca, ni težko uganiti, če človek samo pogleda sestavo upravnih in nadzornih odborov teh podjetij. Potem pa se človek tudi ne čudi, če državna podjetja dosegajo kljub davčnim in drugim ugodnostim mnogo manjše poslovne uspehe kakor zasebna. Iz tega pa nastaja za državo težka izguba, poleg tega pa ima tudi zasebno gospodarstvo znatno škodo. Zato je potrebno, da se začne oster boj proti nadaljnemu poseganju države v zasebno gospodarstvo in zato objavljamo članek, ki ga je o tem objavil zagrebški »Trgovački Vjesnik«, ki piše:

Te dni so se v javnosti zopet pojavile vesti, da namerava država zgraditi svojo lastno tvornico cementa. To vprašanje se ponavlja že nekaj časa, vedno pa je, kadar je le bilo razgrnjeno, povzročilo upravičene proteste domače cementne industrije. Vse pa kaže, da razlogi, ki jih je navedla cementna industrija, niso našli onega razumevanja, ki bi ga morala najti tako važna panoga narodnega gospodarstva, kakor je cementna industrija.

Položaj, v katerem je danes cementna industrija, ni niti najmanj zaviden. Podrobno smo že poročali o stanju dalmatinskih tvornic cementa. Ustavitve dela in odpuščenje delavcev so na dnevnem redu, ker je prenehal skoraj vsak izvoz, domača potrošnja cementa pa zaradi neurejenih gospodarskih razmer ne more nadomestiti izpadka v izvozu.

Pri takšnem stanju bi vsakdo pričakoval, da bo država izdala nujne ukrepe, da bi se tej važni industriji omogočilo nadaljnje obratovanje. Treba ustvariti pogoje za razvoj domačega konsuma, namesto tega pa — kaj se dela? Poleg trošarine na cement, ki v veliki meri ovira delo te industrije, hoče sedaj še država sama nastopiti kot producent, da konkurira domači industriji, ki je že itak v skoraj brezizhodnem položaju.

To nam je dalo povod, da se malo bolj zamislimo v vprašanje, če in kdaj more država nastopiti kot producent.

Na vsak način je cela vrsta industrij, ko se državi ne more odrekati pravica, da sama producira. To velja zlasti za predmete, ki so neobhodno potrebni za narodno obrambo. Nihče ne more temu ugovarjati, če nastopa država kot producent v težki kovinski industriji in v rudarstvu. Tu je interes narodne obrambe na prvem mestu in gospodarstvo bo to načelo vedno spoštovalo.

Druga pa je stvar, kadar nastopa država kot producent običnih potrošnih predmetov, ker je v interesu najširših konsumnih slojev, da se izvede načelo svobodne proizvodnje in svobodne tekme. Tu nastopa država kot navaden konkurent določenim panogam domače proizvodnje, kateri onemogoča svoboden razvoj, zmanjšuje prodajne možnosti njenih proizvodov ter s tem slabi tudi davčno moč domačih podjetij. Ta izguba pa je bila še vedno večja kakor je

dobiček, ki bi ga država dosegla v svojih podjetjih. Pri nas pa tega dobička niti ni, ker se ve, da so državna podjetja večinoma pasivna. V upravnem in organizacijskem oziru ni državno podjetje nikdar tako elastično in tako prilagodljivo kakor podjetje, ki je nastalo po zasebni iniciativi.

Pri nas se je država že davno spustila v razna podjetja, ki ji niso prinesla nobenih koristi, ki pa so bila v škodo zasebni iniciativi, ki edina more dati polni razmah industrijskemu razvoju v državi, s tem pa tudi gospodarsko osvoboditev od tujih vplivov. Pri nas nastopa država že kot producent sladkorja in kot producent svile,

sedaj pa se hoče poskusiti še v proizvodnji cementa. Ravno ti trije proizvodi pa so predmeti, ki jih je treba popolnoma prepustiti zasebni iniciativi ter storiti vse potrebno, da bi se mogle te industrije v rokah zasebnega kapitala čim bolj razvijati, da bi postale sposobne za tekmo, in tudi za tekmo s tujimi podjetji. (Prav tako je tudi napačno, če država ustanavlja svoje tovarne za celulozo, zlasti še, ker zasebna iniciativa popolnoma krije domačo potrošnjo.)

Res je sicer, da živimo v časih, ki zahtevajo neko intervencijo države pri razdelitvi blaga. Toda eno je intervencija države pri raz-

delitvi blaga, drugo pa je možnost proizvodnje teh predmetov. Te možnosti bi morala država pospeševati, ne pa da jih sama uničuje.

Kar se tiče cementa kot nadvse važnega predmeta v stavbeni stroki, je dolžnost države, da izda takšne gospodarsko-politične ukrepe, ki bi omogočili popoln razmah gradbene delavnosti, da bi cementna industrija našla v domačem konsumu nadomestilo za izgubljena zunanja tržišča. Pa tudi država sama bi morala izdelati obsežen načrt javnih del, zaradi katerih bi se dvignila potrošnja cementa.

Dolžnost države je, da dviga, ne pa da ovira zasebno iniciativo!

bolje branil interese srbskih trgovcev. Zato bo tudi vsa vprašanja presojal z vso resnostjo in dobro voljo, da se dosežejo najboljše rešitve.

V današnji dobi najtežje države in narodne krize je treba bolj ko kdaj zavzeti stališče, ki ustreza posebnim srbskim in skupnim jugoslovanskim interesom.

»Trgovinski glasnik« in ljudje okoli njega so bili vedno prepričani, da sporazum zida hišo. Bili so pa tudi prepričani, da se s to idejo ne sme eksperimentirati. Skoraj vse naše politično življenje zadnjih 20 let spominja na brezkončne vaje političnih začetnikov. Problemi današnje dobe so tako težki, da se ne more pogrešati niti en moder nasvet. Diskusija je zato potrebna in pred njo beže samo oni, ki so nesposobni, da bi jo vodili. Samo s svobodno javno besedo se more najti resnica.

»Trg. glasnik« je 6. januarja izšel z uvodnikom za demokracijo. To ni bilo naključje, ker je vedno branil svobodo in demokracijo. Ni sreče, kjer se duši javna beseda, kjer se ne spoštuje narodna misel. Srbski narod je izdelal najlepše svoje tradicije z ljubeznijo in s svojim bojem za svobodo. Tem tradicijam bo ostal zvest tudi »Trgovinski glasnik«.

»Trgovinski glasnik«, ki torej nadaljuje svetle tradicije srbskega trgovanja, iskreno pozdravlja mo ter ga našim gospodarskim ljudem najtopleje priporočamo.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo odložena

Sestanek Jugoslovnan-nemškega stalnega gospodarskega odbora, ki bi moral biti 5. marca, je odložen na zahtevo Nemčije. Glavna točka dnevnega reda tega sestanka je bilo vprašanje priključitve Češko-Moravske nemškemu carinskemu ozemlju. Ker pa je sedaj ta priključitev odložena ter se bo sedanji dogovor podaljšal do 30. junija, se je sestanek odložil.

Predlog o odpravi kliringa Italiji izroččen

Predlog o odpravi kliringa v blagovnem prometu z Italijo je bil izroččen po italijanskem trgovinskem atašeju v Beogradu italijanski vladi. Verjetno je, da bo zaradi tega sklican Jugoslov.-italijanski stalni gospodarski odbor. Čeprav pa je bil ta predlog podan, ni verjetno da bi se prešlo na plačevanje blaga s svobodnimi devizami.

Angleška črna lista naših firm

Angleške oblasti so vpisale v črno listo tudi večje število naših firm, za katere se ve, da pripadajo nemškemu kapitalu. Angleške oblasti pa so pri tem postopale precej površno. Tako so prišle na listo tudi firme, ki so le deloma odvisne od nemškega kapitala oz. katerih večina delnic je v rokah domačega ali nenemškega tujega kapitala. Na listi pa so tudi nekatere firme, katerih edini lastniki so naši ljudje, Slovenci, Srbi ali Hrvati. Tako se je zgodilo tudi nekemu denarnemu zavodu, v katerem je sicer tudi udeležen nemški kapital, v katerem pa ta nima velikega vpliva, ker je večina v drugih rokah. Ker se z napačno uvedbo v črno listo dela našim podjetjem škoda, je upati, da bodo Angleži svojo listo popravili, da bo v skladu z dejanskim stanjem.

Bolgarsko-jugoslovansko gospodarsko sodelovanje

Svečana seja obeh trgovinskih zbornic v Beogradu in Sofiji

V ponedeljek je bila v Sofiji slavnostna seja obeh upravnih odborov Bolgarsko-jugoslov. trgovinske zbornice v Beogradu in Bolgarsko-jugoslov. trg. zbornice v Sofiji. Seja je otvoril minister Velev. Čeprav je imela seja slavnostni značaj, pa je bila to prava delovna seja, ki je praktično razpravljala, kako povečati gospodarsko sodelovanje obeh narodov.

Seja je ugotovila, da klirinški sporazum med obema državama slabo funkcionira in da ga je treba zboljšati. Nadalje je seja razpravljala o zboljšanju tranzitnega prometa, o povečanju turističnega prometa ter o potrebi, da Bolgarska in Jugoslavija skupno nastopata na tujih trgih. To zadnje vprašanje je posebno zanimalo članice obeh zbornic. Ker je gospodarska struktura obeh držav precej enaka, je še zlasti potrebno, da si obe državi ne konkurirata na tujih trgih, kakor se je to dogajalo dosedaj in od česar sta imeli obe državi veliko škodo.

Napačno pa je tudi mnenje, da se trgovina med obema državama zaradi enake gospodarske strukture ne bi mogla povečati. L. 1934. je znašal ves blagovni promet med Jugoslavijo in Bolgarsko le en milijon din, ko pa je bila to leto sklenjena trgovinska pogodba med obema državama, se je ta vsota povečala za desetkratno. Iz tega sledi, da bi se mogel blagovni promet prav znatno povečati. Da je to res, dokazujejo tudi druga dejstva. Tako kupuje Jugoslavija v Italiji riž za 1 do 1-50 din dražje kakor pa bi ga dobila v Bolgarski. Ker pa niso transportne tarife izenačene, je dejansko bolgarski riž dražji od italijanskega. Na drugi strani pa bi mogla Bolgarska kupovati modro galico v Jugoslaviji.

Pozornost so vzbudile besede Voje Gjorgjevića, ki je med drugim govoril o potrebi skupnega nastopa na tujih trgih ter dejal: V mirnem času sta bile Jugoslavija in Bolgarska dolžnici velikih držav. Sedaj pa, ko je izbruhnila vojna, smo postali mi upniki in morda celo, kar je zelo verjetno, darovalci blaga velikim državam. To pa zato, ker vodimo napačno politiko. Trpeli bomo, če bomo nadaljevali to politiko. Mnogo pa moremo pridobiti eni ko drugi, če bomo složno delali.

Kako bi se moglo praktično doseči večje gospodarsko sodelova-

nje, o tem je poročal glavni tajnik Bolgarsko-jugoslovanskega združnega instituta ter predlagal, da se sklene dopolnilna trgovinska pogodba med obema državama. Po tej pogodbi pa naj si obe državi medsebojno dovolita preferencialne ugodnosti, ker če sta dovolile takšne ugodnosti drugim državam, morajo veljati tudi za trgovino med Jugoslavijo in Bolgarsko. Nadalje je predlagal, da se uvedejo turistični tečajji za devize, ker bi se s tem olajšal turistični promet med obema državama.

Ko je bila prečitana še zahvalna brzojavka kralja Borisa na pozdrave obeh zbornic, je bil izdan naslednji kominike:

Gospodarski delavci iz Jugoslavije in Bolgarske, ki so se združili v Jugoslov.-bolgarski trg. zbornici v Beogradu ter v Bolgarsko-jugoslovanski trgovinski zbornici v Sofiji, so se sestali 26. februarja 1940. v dvorani sofijske trgovinsko-industrijske zbornice k svoji prvi skupni seji ter izražajoč ne samo potrebe in želje gospodarskih krogov, ki jih zastopajo, temveč tudi težnje dveh bratskih narodov, izjavljajo svoj trden sklep, da store v okviru delavnosti obeh gospodarskih zbornic vse, kar je v njih moči za razvoj gospodarskih odnošajev med obema državama. S tem namenom hočeta obe zbornici rešiti zlasti naslednja vprašanja:

Razvoj medsebojnega blagovnega prometa, olajšanje blagovnega in potniškega prometa iz Bolgarske skozi Jugoslavijo ter iz Jugoslavije skozi Bolgarsko, proučevanje možnosti čim bolj tesnega sodelovanja pri plasiranju proizvodov obeh držav na tujih trgih, okrepitev turističnega prometa

„Trgovinski glasnik“ začel izhajati

»Trgovinski glasnik« je v torek 27. februarja prvič izšel. List bo izhajal kot dnevnik, in sicer vsak dan razen v ponedeljkih. Direktor lista je Dobrivoje Lazarević, glavni urednik pa Jovan Gjonović.

V uvodniku »V pravi čas« pravi list med drugim:

Po prekinjenju nekaj let začne »T. G.« znova izhajati. Srbski trgovci so mnenja, da je skrajni čas, da njihov list začne zopet tam,

med obema državama z odpravo vseh ovir, ki so dosedaj ovirale ta promet, vzajemno proučevanje in izenačevanje gospodarskih zakonov in uredb ter vseh drugih zakonov in predpisov, ki so v zvezi z gospodarskim življenjem.

Za rešitev teh vprašanj se bo takoj začelo delati in kar bo v eni ali drugi zbornici sklenjeno, o tem se bo takoj poročalo na prvi skupni seji občnega odbora obeh zbornic.

Da se doseže stalen kontakt obeh zbornic, je bilo sklenjeno, da se ustanovi skupni odbor 12 članov, po šest od vsake strani, ter tri posebne komisije, ki se bodo bavile z vprašanjem uvoza iz ene v drugo državo, z vprašanjem izvoza ter posebna komisija, ki naj ugotovi, kateri predmeti bi se mogli zamenjavati.

Predsednik vlade Filov je dal novinarjem obširno izjavo o bolgarski zunanji politiki ter naglasil, da bosta trgovska zamenjava in gospodarsko sodelovanje obeh držav pripomogla, da se še bolj zblížata oba naroda. Posebej je naglasil, da ostane zunanja politika Bolgarske kar se tiče Jugoslavije še nadalje ista in prav posebno prijateljska.

Na vprašanje o ustanovitvi carinske unije med Jugoslavijo in Bolgarsko je dejal min. predsednik, da je to vprašanje sicer že postavljeno, da pa se še ni nič konkretnega storilo za njegovo realizacijo in da zaenkrat tudi niso še dani vsi pogoji za sklenitev takšne unije.

Z ustanovitvijo obeh trgovinskih zbornic v Beogradu in Sofiji je zopet storjen pomemben korak za zblížanje obeh bratskih narodov.

kjer je bil v težkih dneh, ki jih je preživljal naš narod. Ne začenja izhajati ne kot razredni in ne kot strankarski list, ker tak tudi nikdar ni bil. Vedno je stavil občne srbske interese pred interese posameznikov ali stranke. Ni se klanjal niti onim nad seboj, niti ni ključeval onim pod seboj. Tako bo delal tudi v bodoče. Služeb srbskim narodnim in občinim državnim interesom bo tako tudi naj-

Uprava Združenja trgovcev za sreze Celje, Gornji grad in Šmarje pri Jelšah

v Celju vljudno obvešča, da je določila, da bo redna glavna skupščina združenja dne 28. marca t. l.

Domača industrija proti investicijam tujega kapitala

»Jugoslav. Kurir« poroča, da se v kratkem sestanejo najvidnejši zastopniki industrije iz Srbije, Hrvatske in Slovenije. Na sestanku se bo razpravljalo o dotoku tujega kapitala v našo državo, da odpre nove tovarne oziroma da kupi stare. Industrialeci bodo na tem sestanku zavzeli svoje definitivno stališče o tem vprašanju. Kakor se poroča, prevladuje med industrijskimi mnenji, da bi se moral v današnjih časih dotok tujega kapitala v državo najbolj skrbno kontrolirati ter da bi se moralo ustanavljanje novih industrijskih podjetij s tujim kapitalom prepovedati zlasti v panogah, kjer domača industrija krije 100% vse potrebe. Še posebno pa se ne sme dovoliti ustanavljanje novih tovarn za one panoge, v katerih je bil domači kapital absoluten gospodar. To velja zlasti za ono industrijo, ki igra važno vlogo v našem izvozu.

Industrialeci bodo storili pri odločujočih činiteljih potrebne korake, da se dotok tujega kapitala omeji. Nekateri radikalnejši elementi predlagajo, da se izda posebna uredba, ki bi urejevala dotok tujega kapitala.

Železniške tarife ne bodo zvišane

Trgovinska zbornica v Zagrebu sporoča: Nekateri zagrebški listi so pred dnevi sporočili, da se bodo v kratkem železniške tarife zvišale. Kakor pa smo izvedeli, je komercialni oddelek gen. direkcije državnih železnic v Beogradu izjavil, da mu ni nič znano o zvišanju in da je o zvišanju zvedel šele iz listov. Zvišanja železniških tarif torej ne bo.

Kdaj bo sestanek v fin. ministrstvu zaradi revizije davčne reforme?

Za 28. februarja je bil napovedan sestanek strokovnjakov fin. ministrstva ter zastopnikov zbornice zaradi revizije nove davčne reforme. Čeprav pa je to vprašanje silno aktualno in važno tako za gospodarske ljudi ko za državo, ker se škodljive posledice davčne reforme že precej občutno kažejo, je bil ta sestanek vendarle odložen. To pa zato, ker so gospodarske zbornice svoje predloge že čisto izdelale, niso pa imeli strokovnjaki fin. ministrstva še zadosti časa, da bi vse te predloge proučili. Zato mora vse gospodarstvo čakati in mnogi niti ne vedo, kako naj zadoste svojim davčnim dolžnostim.

Naše terjatve proti Nemčiji znova močno narasle

Naše terjatve proti Nemčiji so se po zadnjem izkazu klirinških računov zvišale za 1,9 na 11.591.000 RM ali na 171,6 milijona din. Znanost se je povečal tudi dolg Češko-Moravske, a tudi naš dolg Madžarski in Italiji. Gibanje kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	22. II.	15. II.
Belgarska din	1,40	1,33
Nemčija RM	11,59	10,28
Češko-Moravska Kč	75,60	66,74
Španija pezeta	2,93	2,93
Francija fr. fr.	0,97	0,76
Turčija din	1,15	0,23

Pasivni kliringi:	22. II.	15. II.
Belgija belg	1,42	1,42
Madžarska din	25,43	21,13
Poljska din	18,89	18,89
Romunija din	14,87	13,26
Slovaška Ks	2,73	1,95
Franc. kolonije fr. fr.	0,04	0,04
Italija din	45,28	40,66

Hmeljski trgovci o načrtu hmeljskega zakona

Iz razlogov, ki so bili deloma v javnosti že povedani, se je nekaterim zdelo silno potrebno, da dobimo čimprej novi hmeljski zakon. Izdelan je bil tudi že načrt tega zakona in o njem je razpravljala tudi uprava Združenja trgovcev za okraje Celje, Gornji grad in Šmarje pri Jelšah, ki so naši glavni hmeljski okraji.

Uprava Združenja je predvsem ugotovila, da ni prav nikakih nujnih razlogov, ki bi zahtevali novi hmeljski zakon. Lanski dogodki bodo močno vplivali na hmeljsko trgovino in tudi na proizvodnjo hmelja. Preden pa se ne pokažejo praktične posledice teh dogodkov, se ne morejo in tudi ne smejo izdajati zakonska določila, ki bi mogla prav neprijetno vplivati tako na proizvodnjo kot na trgovino s hmeljem. Vrh vsega pa je stanje svetovne trgovine tako nejasno, da je popolnoma neupravičljivo, če bi se sedaj uveljavil zakon, ki bi vse napetosti še znatno poostri.

V podrobnostih pa je sklenila uprava združenja naslednje pripombe:

O zmanjšanju hmeljskih nasadov

se bo razpravljalo še le taktat, kadar bi cene hmelja padle v tej meri, da se pridelovanje hmelja ne bi več izplačalo. V tem primeru bodo pa že hmeljarji sami zmanjšali proizvodnjo in ni treba za to nobenega zakona. Zato je treba, da se najprej ugotovi, koliko se bodo hmeljska prostovoljno zmanjšala in šele nato bo mogla kr. banska uprava izvesti nadaljnje zmanjšanje nasadov, če bo to sploh še potrebno.

Ustanovitev zadruga hmeljarjev

bi več škodovala ko koristila. Hmeljska trgovina je tvegana in imamo že več primerov, ko so bili zadržniki težko oškodovani. Trgovec tvega svoj lastni denar in je že zato previden, pri zadržkih pa se riskantnost kupčije dostikrat spregleda, ker ne gre za lasten denar vodilnih oseb v zadrugi. Dokazano pa je tudi, da so koristne datjave pripadle le odbornikom in najbližjim prijateljem, dočim so prišli ostali zadržniki v poštev le, kadar je bilo treba kaj plačati.

Ni nobenega jamstva, da se taki primeri ne bi mogli pripetiti tudi v bodoče. Spori pa bodo že itak na dnevnem redu, ker bodo morali plačevati vsi hmeljarji v hmeljski sklad, iz katerega se bodo dajale podpore zadrugi, vsi hmeljarji pa gotovo ne bodo člani zadruga. Nihče pa ne more prisiliti posameznika, da plačuje prispevke, od katerih ne more imeti nobene koristi.

Kar se tiče intervencije zadruga za dvig hmeljskih cen, opozarja uprava na potek lanske hmeljske kupčije.

Obstoječa zadruga hmeljarjev v Zaleu je lani pridno nakupovala hmelj, in sicer v začetku po 24 do 32 din, pozneje pa tudi po 60 din. Zadruga ima možnosti, da predvidi potek kupčije in bi morala zato nasvetovati svojim članom, da ne prodajajo hmelja prepoceni, ker se bodo predvidoma cene zvišale. Če bi zadruga res uspešno intervenirala, bi morala začeti nakupovati hmelj vsaj po 40 do 45 din in bi pozneje še itak zadosti zaslužila, ker bi mogla kupljeno blago prodati vsaj po 50 din povprečno. Tega pa zadruga ni storila in zato so imeli veliko škodo hmeljarji, ki so ji prodali hmelj po začetnih nizkih cenah.

Zaradi tega pa ne rečemo, da je zadruga ravnala napačno, temveč hočemo samo opozoriti, da so nade na uspeh intervencij zadruga pretirane. Če bo zadruga takoj v začetku nakupovala po višji ceni ka-

kor trgovci, bo mogla delati to samo tako dolgo, dokler bo imela gotovino za to intervencijo. Ko pa bo te zmanjkalo, bo zopet morala začeti nakupovati po normalnih dnevnih cenah. Zadržniki, ki bodo imeli srečo, da bodo mogli prodati svoj hmelj zadrugi po višji ceni, bodo imeli dobiček, vsi drugi pa bodo nezadovoljni. Nič čudnega ne bo, če bodo odborniki igrali pri teh intervencijah posebno vlogo. Zopet bo mnogo vzrokov za spore.

Imamo mnogo odličnih in izkušenih trgovcev, katerim naj se tudi hmeljska trgovina prepusti, ker jo bodo bolje vodili ko zadruga. Od trgovcev pa imajo tudi država, banovina in občine koristi, ker plačujejo tem od svojega zaslužka davke, dočim jih zadruga ne plačuje. Poleg tega odgovarja trgovec sam za vse kupčije, dočim jamči zadržnik tudi za škodo, ki jo napravijo drugi. Pri nobenem blagu ni riziko tako velik kakor pri hmelju.

Kar se tiče prispevkov za hmeljski sklad, je pravilno, če se pobirajo ti od vsakoletnega izkupička, ne pa od števila sadežev. Dostikrat pobije toča hmeljarju ves hmelj, ostanejo mu le prazni sadeži, od katerih pa bi moral plačati prispevke.

Legitimacije za hmeljske nakupovalce

Postopek pri izdaji legitimacij za hmeljske nakupovalce je bil dosedaj naslednji: Trgovci, ki so člani Udruženja hmeljskih izvoznikov, so prijavljali svoje nakupovalce direktno temu udruženju, ki je predložilo Združenju trgovcev sumaričen seznam. Trgovci, ki niso člani tega udruženja pa so prijavljali nakupovalce direktno trgovskemu združenju. Na podlagi teh prijav je Združenje trgovcev predložilo seznam prijavljenih nakupovalcev sreskemu načelstvu. Pri banovinski hmeljski komisiji se je nato odločilo, katerim nakupovalcem se izdajo legitimacije in katerim se odklonijo. Nato je Združenje predložilo sreskemu načelstvu izstavljene legitimacije v vidiranje. Za vidiranje se je plačal kolek 10 din. Po vidiranju so se legitimacije poslane posameznim tvrdkam.

Ta postopek je popolnoma ustrežal trgovcem in producentom, a tudi oblastem, ker so imele vse stranke priliko, da so pri banovinski hmeljski komisiji navedle vse svoje težnje in izkušnje. Združenje dvomi, da bi bil v zakonskem načrtu o hmelju predvideni postopek boljši.

Z ozirom na določbo, da zbira prijave za nakupovalce udruženje, je treba pripomniti, da je to udruženje zasebno društvo, pri katerem niso organizirani vsi trgovci s hmeljem. Združenje trgovcev pa je prisilna organizacija, pri kateri so organizirani vsi trgovci. Že zato je potrebno, da oblast sporoča vse svoje ukrepe in zahteve Združenju trgovcev, ker je samo na ta način dano jamstvo, da bodo res vsi trgovci obveščeni o ukrepih in zahtevah oblasti.

Sicer pa se vidi iz določbe, da se morajo nakupovalci, če ni v kraju udruženja izvoznikov, prijaviti pristojnemu gremiju trgovcev, ta oblast sama dvomi, da bi se povsod ustanovila udruženja izvoznikov. Oblast pa s tem nadalje priznava, da more opravljati funkcije udruženja izvoznikov tudi obvezno Združenje trgovcev in zato zahteva uprava, da se v 1. odstavku § 42. načrta črtajo besede »pristojnemu udruženju hmeljskih izvoznikov, če tega ni«.

Glede namere, da bi se izdajale legitimacije od upravne oblasti, pa je združenje mnenja, da ima oblast mnogo važnejšega dela. Je pa to tudi nepotrebno, ker se je s se-

danjim postopkom pri izdaji legitimacij dosegel poln uspeh in se je neupravičeno prekupčevanje zatrla. Če bi še nekaj ostalo teh neupravičenih prekupčevalcev, pa to ni posledica sedanjega načina izdajanja legitimacij, temveč je to le posledica premajhne kontrole nad nakupovalci.

Banovinska hmeljska komisija

Glede imenovanja zastopnikov trgovcev in proizvajalcev v hmeljsko komisijo je treba omeniti naslednje:

Pri banovinski hmeljski komisiji se ne bodo obravnavale težnje posameznih pridelovalcev hmelja ali posameznih hmeljskih trgovcev, temveč skupne težnje proizvojdne in trgovine. Kakor je producent odvisen od trgovca, tako je trgovec odvisen od producenta. Obe stranki sta enako važni in zato se morata sestajati tudi pred forumom, kjer imate obe stranke enake pravice. V predlaganem razmerju 5 : 1 pa so trgovci zastopani tako slabo, da se more pričakovati, da bo že naprej odklonjen vsak njih predlog, pa naj bo še tako umesten in potreben. Njih predlogi bi bili dostikrat odklonjeni tudi iz nerazumevanja za splošne koristi, pa tudi iz same nagajivosti.

Lahko pa bi se tudi pripetilo, da bi morala banska oblast priznati upravičenost pritožbe trgovcev in bi zato morala razveljaviti sklep banovinske komisije. Bilo bi to zelo nerodno za bansko oblast, delo banovinske komisije pa bi izgubilo na vrednosti. Zato predlagamo, da se imenujejo v banovinsko hmeljsko komisijo zastopniki trgovcev in producentov v enakem številu ali pa vsaj v razmerju 3 : 2.

Hmeljski nadzornik

V prvi vrsti je potrebno, da bo užival hmeljski nadzornik zaupanje vseh interesentov, trgovcev in producentov. Njegova osebnost mora biti jamstvo za nepristransko zaščito interesov obeh strank. Zato naj se imenuje za nadzornika predvsem domačin iz Savinjske doline, ker le ta ima zadosti praktičnih izkušenj že iz mladosti. Da bo delovanje nadzornika čim bolj uspešno bi se moral imenovati v sporazumu med trgovci in producenti. Tu moramo opozoriti tudi na Hmeljarsko društvo v Zaleu, ki deluje že 50 let uspešno v korist hmeljarstva. Ni zato umestno, če se tudi to društvo ne pritegne k sodelovanju, ker more dati zelo koristne nasvete. Tudi pri imenovanju nadzornika naj bi to društvo sodelovalo.

Glede trgovine s hmeljem

pa mora Združenje vztrajati z vso odločnostjo na tem, da ostanejo trgovcem vse njih dosedanje pravice in teh novi zakon o hmelju nikakor ne sme zmanjšati ali okrniti.

Konkurzi - poravnave

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju trgovca Franca Cančala v Mariboru. Poravnalni sodnik Habermuth, poravnalni upravnik odvetnik dr. Reisman. Narok za sklepanje poravnave dne 1. aprila ob 10., rok za oglasitev do 26. marca.

Nadalje je uvedeno poravnalno postopanje o premoženju trgovca Ribariča Slavana v Mariboru. Poravnalni sodnik Habermuth, poravnalni upravnik odvetnik dr. Pernat. Narok za sklepanje poravnave dne 1. aprila ob 9., rok za oglasitev do 26. marca 1940.

Potruje se poravnava, ki jo je sklenil trgovec z mešanim blagom Roman Zajelšnik v Sv. Jerneju pri Poljčanah s svojimi upniki.

Politične vesti

S prestolnim govorom bolgarskega kralja je bilo svečano otvorjeno zasedanje novoizvoljenega bolgarskega saboranja. Ob vstopu kralja v dvorano so mu privedli poslanci navdušene ovacije. Po prestolni besedi je bila služba božja v sejni dvorani, nakar so poslanci prisegli. Za predsednika saboranja je bil nato izvoljen s 121 glasovi od 160 Nikola Logofetov, za podpredsednika pa Nikola Zaharijev in Dimitri Pečev.

Italijanski list »Messagero« je objavil poročilo o političnem položaju na Bolgarskem. List pravi, da je po padcu vlade KJusevanova na Bolgarskem zmagal zopet protikomunistični kurs. Nova bolgarska vlada nikakor ne bo dovolila, da se komunisti na Bolgarskem zopet razširijo. Komunistem da je na Bolgarskem doigral. Zaradi plemenske sorodnosti smatrajo na Bolgarskem sicer mnogi Ruse še vedno kot slovanske zaščitnike, toda praktično ta instinktivna politika ne more imeti uspeha.

»Pester Lloyd« poroča o zadnjem obisku romunskega ministra Sidorovica v Rimu. List pravi, da je Sidorovici izjavil, da se bo Romunija uprla širjenju boljšeizma in da je v tem pogledu politika Romunije popolnoma identična s politiko Italije. Z italijanske strani je bilo tudi romunskemu zastopniku obljubljen, da bo Italija preprečila razširjenje vojne na Balkan. Politika Italije da sloni na italijansko-madžarsko-jugoslovansko prijateljstvu.

Med madžarsko in romunsko vlado je bil dosežen sporazum, da se ustavi vsi medsebojni časopisni napadi.

Italijanski korporativni parlament se sestane 5. marca ter bo razpravljalo o proračunu ministrstev prosvete, kmetijstva, pravosodja, korporacij, vojske, mornarice in letalstva.

Pomočnik zunanjega ministra U. S. A. Sumner Welles je prišel v Rim, kjer je imel najprej enourni razgovor z zunanjim ministrom grofom Cianom, nato pa je bil sprejet od Mussolinija. O sestanku ni bilo izdano nikako sporočilo. Sumner Welles pa je izjavil, da je s svojim sestankom zelo zadovoljen.

Italijanski listi pišejo, da spominja obisk Sumnera Wellesa na podoben obisk polkovnika Housea, ki je obiskal evropske prestolnice malo pred vstopom Amerike v vojno. Popoldne je bil Welles sprejet še od papeža. Sumner Welles je v terek opolnoči odpoval v Berlin. V Rim je prišel tudi posebni zastopnik predsednika Roosevelta Miron Taylor, ki bo sprejet na Vatikanu z vsemi častmi veleposlanika, čeprav je poslan k papežu neoficialno.

Sumner Welles se po francoskih vesteh ne bo razgovarjal toliko o posredovalni akciji za mir, kakor o organizaciji Evrope po vojni. Po poročilih listov Amerika odobrava francosko stališče, da se more Evropa po vojni organizirati samo na podlagi načela svobodnega gospodarstva. Tudi misel Združenih držav Evrope zagovarjajo v Ameriki.

Predsednik Roosevelt bo tudi tretjič kandidiral za predsednika Združenih držav Sev. Amerike, in sicer kot kandidat demokratske stranke.

Konferenca baltičkih držav bo 14. marca v Rigi. Konferenca bo razpravljala samo o gospodarskih vprašanjih.

O konferenci zunanjih ministrov skandinavskih držav je bilo izdano sporočilo, ki pravi, da so ministri razpravljali o finski-sovjetskem konfliktu. Njih iskrena želja je, da se ta vojna čimprej neha z ohranitvijo finske samostojnosti. Nadalje so naglasili svojo nevtralnost ter zavrnili trditve, da so pod pritiskom te ali druge sile.

Norveška vlada je odgovorila na angleško noto zaradi »Altmarke«. Norveška vlada v svojem odgovoru ugotavlja, da je bila ladja »Altmark« dvakrat ustavljena v norveških vodah od norveških vojnih ladij. Pri drugi ustavitvi je bil kapitan »Altmark« vprašan, če ima na ladji osebe, ki pripadajo vojni ali trgovski mornarici ene vojskujočih se držav. Kapitan »Altmark« je odgovoril, da ni nobene take osebe na krovu. Dejal je nadalje, da je bila ladja že pregledana in da zahteva za svojo ladjo kot pomožno vojno ladjo pravico imunitete, ki pripada vojnim ladjam. Norveške oblasti tudi niso mogle pozvati ladje »Altmarke«, da zapusti v 24 urah norveške teritorialne vode, ker se ni »Altmark« ustavila v nobenem norveškem pristanišču. Če bi angleška vlada še nadalje vztrajala na svojem stališču, je norveška vlada pripravljena, da predloži ves spor haškemu raziščišču v razsodbo.

Denarstvo

Podloga Narodne banke se zvišala

Iz poročila Narodne banke z dne 22. februarja navajamo naslednje podrobnosti (vse številke v milijonih din):

Zlata kovinska podloga se je zvišala za 7,5 na 2.077,1.

Devize izven podloge so se zvišale za 42,7 na 838,9.

Vsota kovancev se je zaradi odtegnitve kovancev iz prometa znova zvišala in sicer za 39,8 na 482,9.

Posojila so se zmanjšala za 13,4 na 1.088,4.

Eskontiranje bonov Narodne obrambe se je zvišalo za 21 na 1.544 milijonov din.

Razna aktiva izkazujejo zmanjšanje za 13,8 na 2.339.

Obtok bankovcev se je zvišal za 10,2 na 9.911,9, obveze na pokaz so narasle za 79,3 na 2.229,4.

Razna pasiva so se zvišala za 15,2 na 337,5 milijona din.

Obrestna mera je ostala še naprej neizpremenjena.

Vrednost mobiliziranih angleških naložb v tujini

Anglija nadaljuje mobilizacijo finančne moči svojih državljanov v tujini. Ze v avgustu je izšla odredba za prijavo tujih vrednostnih papirjev in valut večine držav. Naložbe kapitala v inozemstvu pa niso bile s tem omejene. Ker so pa nastale nove potrebe države in ker je bil prostovoljni pritok teh vrednosti prepočasen, se je mobilizacija v preteklem tednu spopolnila. Nova uredba predpisuje obvezno oddajo velikega števila naslovov angleškega kapitala v tujini in zadeva tudi 60 ameriških industrijskih in železniških vrednot po določenih tečajih. Papirji se ne bodo izročili v promet, temveč bo o njih likvidaciji odločila vlada.

Celotne angleške kapitalne naložbe v tujini se cenijo po podatkih iz l. 1937. na 3753,5 milijona šterlingov. Povprečni donos tega kapitala je znašal 5,27%. Angleške naložbe v tujini prekašajo celo vse zunanje naložbe Severnoameriških zedinjenih držav. Vendar pa je del teh angleških vsot naložen v deželah imperija. Ta del se zato ne bo obvezno mobiliziral. Od teh naložb odpada 1089 milijonov šterlingov na posojila vladam, na posojila družbam in ustanovam, 1210 milijonov pa na delnice in obveznice angleških podjetij v tujini. Ostanek, ki ga zadeva mobilizacija, je še vedno ogromen. Salizacija, je še vedno ogromen. Salizacija, je še vedno ogromen. Salizacija, je še vedno ogromen. Salizacija, je še vedno ogromen.

Francoska banka je imela ob koncu l. 1939. za 97,2 milijarde frankov zlata, za 10 milijard frankov več ko ob začetku vojne in dvakrat toliko kakor ob izbruhu svetovne vojne l. 1914.

Francoski ministrski svet je imel v soboto sejo, o kateri poroča uradno sporočilo naslednje: Ministrski predsednik Daladier je dal pregled o gospodarskem stanju Francije in o ukrepih, ki jih ta zahteva. Kar se tiče oborožitvenega posojila, bo to doseglo višino, ki dovoljuje, da bo nepotrebna inflacija, kakor za časa svetovne vojne.

Po Londonu se govori, da bo dobila Italija od Anglije veliko posojilo v višini 10 milijard lir.

Zunanja trgovina

Za stalnega trgovinskega delegata v Londonu je imenovan doktor Jurak, dosedaj delegat Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Definitivno je bil odklonjen predlog, da bi dobil Prizad monopolni položaj za uvoz oluščene riže iz Italije.

V splitsko pristanišče je priplul italijanski parnik »Andrea Grilpi«, ki je pripeljal 8100 ton bencina iz Amerike.

Italija bo plačevala bolgarski premog iz rudnika Pernik 75% po kliringu, 25% pa v devizah.

Bolgarska vlada je dovolila zvišanje cen za svilene tkanine ter zobne paste za 10 do 20%.

V Romuniji se opaža veliko pomanjkanje jute.

Grčija je dovolila uvoz surovega valjanega železa in železne pločevine v višini 65 milijonov drahem. Nadalje je dovolila uvoz 450 ton cinka ter raznega drugega blaga v vrednosti do 30 milijonov drahem.

Turčija je lani pridelala 10 milijonov litrov vina, kar je znatno več ko l. 1938.

Na seji angleškega parlamenta je na vprašanje delavskega poslanca, če bo Anglija še nadalje dovolila izvažanje nemškega preмога v Italijo, odgovoril minister Cross, da je angleška vlada dovolila Italiji rok, do katerega sme nemoteno uvažati nemški premog. Ta rok pa bo v kratkem potekel.

Italijansko državno podjetje za kontrolo trgovine s petrolejskimi proizvodi »Azienda Generale Italiana Petroli« (AGIP) bo zvišala svojo delniško glavnicco od 300 na 500 milijonov lir, da zgradi nove in modernizira stare rafinerije.

Francova vlada še vedno sili rudnik Rio Tinto, ki je last angleškega kapitala, da pošlja skozi Italijo Nemčiji vsak mesec 35.000 ton bakrene rude.

Angliji nosi zgubo od višjih cen država, da tako vzdrži cene. Boljše bi bilo torej, če bi vlada poskrbela za to, da bi se blago manj razsipalo, kar se dogaja po krivdi vojaštva in prebivalstva. Manj naj se govori, ker se v vojni ne vlada z govori, temveč s povelji. Zato ni bilo prav, če so se mnogi samo norčevali iz previdnih ukrepov na oni strani Rena. Preveč se je naglaševalo, da so francoska pomožna sredstva neizbrpna, pri čemer se ni povedalo, da je njih prevoz težaven in drag. Čas je že, da se pomaga ter da se omeji poraba z izvozom, z davčnimi ukrepi in uradnimi predpisi.

Tudi drugi senatorji so poudarjali pomen in potrebo večjega izvoza, ki je pa mogoče le ob primernih razmerjih cen. Vprašanje je torej, ali bi ne bilo mogoče neko pravično reguliranje med potrebami vojaške obrambe države in potrebami izvoza.

»Journal des Débats« je združil ta vprašanja v sledečo označbo:

Razumljivo je, da vojna sili državo, da rešuje najrazličnejša vprašanja. To pa ne bi smelo voditi v neomejeno državno nadzorstvo. Delovni donos naroda, ki mu gre predvsem pažnja države, zahteva neko svobodo zasebne iniciative. Poleg tega je treba misliti na bodočnost. Kajti po vojni bo moral narod opraviti veliko delo, da obnovi svoje blagostanje. Ali se misli, da bo ta obnova lažja, če se povsod ugnezdi etatizem? Skušnja iz vseh kriz nas uči ravno nasprotno. Nihče ne odreka državi pravice, da za vojno več intervenira ko navadno. Toda to bi bil res paradoksen izid boja zoper totalitarizem, če bi dovedel do uničenja svobode, ki so jih hoteli zavezniki rešiti.

Pripomnili bi k temu, da Francija tudi nima nobenega interesa na osiromašenju njenih odjemalcev, ki bi ji lahko pri obnovi mnogo koristili. Ozkosrčna politika v zunanji trgovini je tem manj razumljiva, ker trpi od nje tudi Francija sama, kakor je pokazala ta debata v francoskem senatu in je zato upati na ustrezne ukrepe vlade.

Kdo naj bo sadni trgovec? Ali absolventi kmetijskih šol ali poklicni trgovci?

Zadnjič je Društvo kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo postavilo zahtevo, naj nakup in posredovanje nakupa sadja izvršujejo absolventi kmetijskih šol. V podkrepitve te zahteve se je navajalo, da se edino na kmetijskih šolah kot obvezen in važen predmet poučuje sadjarstvo. Zato so tudi upravičeni le absolventi teh in sličnih šol, da trgujejo s sadjem, ker prvič blago temeljito poznajo in drugič jih že sama njihova kvalifikacija določa za to. Morebitne zlorabe in malomarnost pri izvažanju te trgovine da bodo vsekar manjše in bolj redke, kakor če bodo kupci in prekupci sadja ljudje, ki blaga sploh ne poznajo. V interesu naše trgovine s sadjem pa je, da izvažamo blago, ki bo v čast našim pridelkom.

K tej zahtevi je zavzelo Združenje trgovcev v Mariboru zanimivo stališče. Predvsem se naglašala razlika med poznavanjem in pripravljanjem sadja in drugih kmetijskih pridelkov na eni strani ter trgovskimi posli s tem blagom na drugi strani. Nikakor ni mogoče priznati, da zadostuje za uspešno trgovanje z gori navedenim blagom že pouk o sadjarstvu, pa če je še tako izrpen in temeljit. Nauk o sadjarstvu kot takšnem so pač navodila, kako je ravnati s sadnim drevjem, kakšne vrste sadje in kje naj se goje, kako je pripravljati sadje z ozirom na klimatične vplive, kako naj se uredi konserviranje sadja itd. Pri tem gotovo ni govora o kakšni trgovski kalkulaciji cen, o prodajni tehniki, o tujih tržiščih, valutarnih in deviznih vprašanjih, kar je vse predvsem važno za trgovca.

Naj je sadjar v svojih strokovnih sposobnostih še tako na višku, če ni trgovsko naobražen, naj se nikar ne spušča v trgovino, ker tu ne doživi samo velikih razočaranj, ampak skoro gotovo tudi težko gmotno izgubo, zlasti v današnjih hudih časih. Naj se tukaj nikar ne zamenja prodaja sadja po producentu sadnemu trgovcu s posli, ki jih mora opraviti trgovec, da spravi blago v roke kupca, zadnje čase zelo pogosto v inozemstvo. Razmeroma lahek je prvi posel, drugi pa zahteva rutiniranega in v trgovini izvežbanega trgovca, ki pa mora blago seveda tudi dobro poznati.

V serioznem poslovnem svetu je pri nas nastal običaj, da se dober trgovec ne spušča v riskantne posle, ki jih ne razume, pa tudi ne z blagom, ki ga ne pozna. Glavna zahteva, da postane kdo dober trgovec, pa je temeljita trgovska naobrazba. Bodi naveden samo primer, ko se je eden ali drugi izučil na pr. manufakture, pozneje pa postane kje na deželi trgovec z mešanim blagom. Pozna faktično samo manufakturno in sorodno blago, vendar mu njegova trgovska naobrazba olajša oziroma ga usposobi, da se v najkraj-

šem času seznanji tudi s posebnostmi raznega drugega blaga, s trgovskega vidika seveda.

Mariborsko združenje se zato ne more strinjati z zahtevo kmetijskih strokovnjakov, naj bodo edino absolventi kmetijskih in sličnih šol upravičeni trgovati s sadjem. Seveda je tudi za sadnega trgovca predvsem potrebna trgovsko-tehnična naobrazba. Zato naj tudi v bodoče ostanejo v veljavi za sadne trgovce vsi pogoji, ki jih stavlja obrtni zakon za dosego trgovskega pooblastila sploh (učna in pomočniška doba). Za vse drugo bo skrbel pameten trgovec, čim bo imel namen ali pri-

liko začeti trgovino s sadjem. Vse to, kar velja o sadni trgovini, velja seveda tudi za trgovino z drugimi kmetijskimi pridelki.

Ni dvoma, da bi bili sadjarski strokovnjaki dobro porabni kot trgovski nakupovalci, ki se zadnje čase že zakonito udeležujejo tudi v sadni trgovini in jih imajo trgovska združenja že v evidenci. Brezpogojno pa je treba zahtevati, da se priložnostni trgovci, meštarji in slični elementi izrinejo iz poslovnega sveta, ker so hudi škodljivci za trgovca in tudi za kmeta in zato tudi nimajo nikake eksistenčne upravičenosti.

A. B.

Težave in ovire francoske zunanje trgovine

Predlogi senata za ustanovitev koordinacijskega ministrstva

Iz Pariza poročajo, da je dal finančni minister Reynaud navodila za pospeševanje izvoza. Obljubil je, da bo z vsemi močmi pospeševal izvoz, pri čemer hoče doseči za državo kar največji dotok tujih deviz, da bi ostale zlate rezerve države nedotaknjene. Finančni minister ima tolikšna pooblastila, da je v njegovih rokah vodstvo celotnega francoskega gospodarstva. Zato misli tudi na bodočnost in ne samo na sedanost.

Industrija in trgovina sta navdušeno sprejeli ta navodila vlade in poudarjajo, da si ničesar bolj ne žele kot živahnih stikov z inozemstvom. Vojna pa seveda kopiči vedno nove težave prometu. Prevoz blaga, brzobjavna in poštna služba so počasnejši in tudi manj zanesljivi ko v mirnem času. Zaradi hude kontrole na mejah prihaja v deželo vedno manj tujih kupcev, pa tudi francoski potniki in agenti potujejo manj ko poprej. Mnogi so bili poklicani v vojsko.

Pretirane ovire uvoza

Poleg naravnih vojnih ovir pa je mnogo takšnih, ki jih kopiči po nepotrebnem sama državna uprava. O teh mislijo interesi, da bi se dale znatno omiliti. V senatu so bili povedani mnogi primeri za to in postavljeni tudi koristni predlogi za zboljšanje. V debati o organizaciji gospodarstva je bilo tudi dosti kritike. Senator Hachette je naštel dolgo vrsto formalnosti, ki jih je treba opravljati ob vsakem izvozu v tujino in ki otežujejo sleherno stvarno kupčijo. Te formalnosti pa še niso najhujše.

Država pozablja — pravi znani senator — da je treba tudi kaj kupiti, če hočemo prodajati. Z ozkosrčnimi uvoznimi prepovedmi si zapira država lastni izvoz, poleg tega pa zato tudi manjka industrijam tistega blaga, ki jim je potrebno za njihovo proizvodnjo. Na ta način je ustavljeno obratovanje vse predelovalne ali transformacijske industrije.

Osvojitev nemškega trga otroških igrač je na primer bila onemogočena zaradi tega, ker ni bil dovoljen uvoz dodatkov v Francijo. Podobno je zelo škodljiva kontrola cen. Njena posledica je bila v mnogih primerih ta, da je odšlo blago v Anglijo, in sicer tako blago, ki ga v Franciji sami potrebujejo. Na ta način se ovira vsaka iniciativa in se postruje kriza zunanje trgovine.

Vojaške ovire so večinoma že znane. Tako so država, vojska in uprava pritegnile nase vse žive sile prebivalstva. Svobodno gospodarstvo, zasebne gospodarske panoge, ki naj dobavljajo sredstva za vojno, so pa prikrajšane. Škoda od tega zadeva celoto. Zato se je v senatu predlagala ustanovitev posebnega ministrstva za gospodarsko vzporeditev. Zdi se, da so pooblastila finančnega ministra še nezadostna. Vlada je pazila samo na skok cen, ki je nastal zaradi primanjkanja blaga in zaradi visokega prevoznega bremena ter zaradi vprašanja deviz. Toda v

Koliko bencina se bo izdajalo na karte

Na podlagi čl. 15. naredbe št. 3 o omejeni prodaji tekočih goriv, ki je bila objavljena v »Službenih novinah« št. 41 z dne 21. februarja 1940 je odbor za določevanje količine bencinske mešanice, ki se bo izdajala na nakaznice za pogon motornih vozil, sklenil, da stopijo danes v veljavo naslednje določbe:

Od 1. marca 1940 pa do nadaljnega se izdaja na vsak kupon bencinska mešanica in sicer:

1. na nakaznice z enim vodoravnim rdečim trakom, na kupon, ki je označen s črko A 30 l, na kupon s črko B 40 l, na kupon s črko C 50 l in na kupon s črko D po 60 litrov;
2. na nakaznice z dvema vodoravnima rdečima črtama za kupon s črko A po 10 l, za kupon s črko B po 15 l, za kupon s črko C po 20 l in za kupon s črko D po 25 l;
3. na nakaznice s tremi navpičnimi rdečimi črtami za kupon s črko A po 5 l, za kupon B po 10 l, za kupon C po 15 l in za kupon D pa 20 litrov;
4. na nakaznice z eno zeleno vodoravno črto za kupon s črko A po 30 l, za kupon B po 50 l, za kupon C po 60 l, za kupon D po 80 l;
5. na nakaznice z dvema vodoravnima zelenima črtama za kupon A po 15 l, za kupon B 25 l, za kupon C 35 l in za kupon D 45 l;
6. na karte z eno črno vodoravno črto za kupon s črko A po 2 l, za kupon s črko B po 4 l;
7. na nakaznice z dvema vodoravnima črnima črtama za kupon s črko A po 1 l, za kupon s črko B pa 2 l;
8. na nakaznice, ki imajo natis-

njeno rdeče »Avtobus«, za kupon s črko A po 35 l, za kupon s črko B po 60 l, za kupon s črko C po 95 l in za kupon s črko D po 120 litrov.

Navedene količine tekočega goriva se bodo oddajale lastnikom motornih vozil na nakaznice oziroma na kupone do nadaljnjega ukrepa.

Petrolejski sporazum med Nemčijo in Rusijo

Med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo je bil sklenjen petrolejski sporazum. Sovjetska Rusija bo odstopila Nemčiji nova polja petrolejskih vrelcev med južnim Uralom in Volgo. To so tako imenovani baškirski vrelci. Ta polja so zelo bogata, sovjeti pa so jih slabo izkoriščali in pridobili l. 1938. le 1.300.000 ton. Za kolikor bodo Nemci proizvodnjo petroleja v teh krajih dvignili, toliko petroleja bodo mogli izvoziti. Računajo, da bi mogla proizvodnja v kratkem narasti na 7 milijonov ton.

Občni zbori

»Saturnus«, d. d. za industrijo pločevinastih izdelkov v Ljubljani ima 19. redni občni zbor 16. marca ob 10. v družbenih prostorih v Mostah. Delnice treba založiti tri dni pred občnim zborom.

Mariborska tiskarna d. d. v Mariboru ima svoj 21. redni občni zbor 6. marca ob 10. dopoldne v prostorih ravnateljstva tiskarne v Mariboru. Delnice se morajo založiti vsaj tri dni pred občnim zborom.

barva, plesira in kemično snazi
 že v 24 urah obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
 Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
 Telefon št. 22-72.

Proti ukinitvi obrtniških strokovnih združenj

Obrtništvo v severni Sloveniji je s precej mešanimi občutki sprejelo vest o razpustitvi večine strokovnih združenj v Sloveniji. Slovensko obrtno društvo v Mariboru je imelo te dni sestanek predstavnikov vseh tukajšnjih obrtniških združenj, na katerem so soglasno odklonili razpust organizacij. Proti razpustu so se izrekli tudi zastopniki onih obrtniških združenj, ki niso bila razpuščena.

Občni zbor so imeli v nedeljo peki v Ptuj, ki so se tudi odločno izjavili proti razpustu obrtniških združenj v Sloveniji. Glavni tajnik Zveze pekovskih združenj **Basić** iz Zagreba je naglašal, da se hrvatski obrtniki že dvajset let borijo za strokovna združenja, pa jih po krivdi skupnih združenj ne morejo dobiti. Ta skupna združenja pa za peke doslej niso ničesar storila, dasi morajo pekovski mojstri plačevati najmanj po 1000 dinarjev letno članarine. Sprejet je bil predlog, naj se pekovsko združenje proti razpustitvi strokovnih obrtniških združenj pritoži na bansko upravo.

Dunajska moda na dunajskem pomladanskem velesjmu 1940

Dunajska nota ni nikaka izmišljotina propagande. Dunajske note, tistega »nekaj«, kar je težko opisati, kar pa Dunajčana zelo jasno razlikuje v ponašanju in življenjskem stilu od njegove okolice, se sami dunajski domačini manj zavedajo kot pa tujci, ki od zunaj prihajajo na Dunaj ter se čutijo, kakor da bi bili obdani z neko posebno atmosfero, kakršne ni na vsem svetu. Dunajska nota je rezultat dolgega razvoja, ki je storil, da je Dunaj bil več stoletij »shajališče vse Evrope«.

Ta dunajski življenjski stil se javlja seveda v vseh manifestacijah dunajskega življenja, toda najbolj jasno se izraža v vseh stvareh dobrega okusa.

Razume se samo ob sebi, da bo tudi Dunajski pomladanski velesjaj v smislu te dunajske kulture okusa imel svojo posebno noto. Dunajska moda bo zato v okviru splošne nemške mode na prihodnjem Dunajskem pomladanskem velesjmu nudila na prodaj svoje kolekcije v posebno velikem obsegu.

Dunajsko modno ustvarjanje bo na Dunajskem pomladanskem velesjmu dvovrstno zastopano. Velike eksportne firme bodo razstavile v lastnem paviljonu v okviru »Zadrage dunajskih proizvoznikov modnega blaga v Hiši mode na Dunaju«. Razen tega bo Dunajski modelski institut, ki ima nalogo zalagati manjše dunajske krojaške firme z modnimi novostmi in kroji, nudil na prodaj izdelke svojih članov. Ker bodo tudi druge vrste modnega obrta, kakor na pr. perilo, jersey, modni okraski, usnje in modni pribor, s svojimi najboljšimi izdelki zastopani — večinoma v pregradnih oddelkih — na Dunajskem pomladanskem velesjmu, bo kupec dobil lahko strnjen pregled nad vsem dunajskim modnim ustvarjanjem.

Iz združnega registra

Vpisala se je Kletarska zadruga v Ljutomeru.

Razdružila se je in prešla v likvidacijo Osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani. Likvidator Fran Tomazin v Ljubljani.

Razdružila se je Kmetijska hranilnica in posojilnica v Radulji. Likvidator Andrej Šifrar, revizor Zveze slovenskih zadrug. Nadalje se je razdružila in prešla v likvidacijo Vinarska in sadjarska zadruga v Središču ob Dravi. Likvidatorja: Ante Tkalec v Obrežu in Franjo Minarič v Središču.

Obdačevanje trinajste plače

Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal pod št. 66.257/III z dne 15. januarja 1940 naslednji razpis:

Z razpisom št. 14310/III z dne 7. aprila 1939 je davčni oddelek pojasnil, da je dogovorjena trinajsta plača zavezana plačilu službenega davka po čl. 95. zakona o neposrednih davkih, ker pomeni ponavljajoči dohodek.

Ob priliki tega pojasnila je bil davčni oddelek opozorjen, da v navedenem razpisu ni pojasnjeno vprašanje, kako se mora trinajsta plača obdačevati po čl. 95.: ali skupno z rednimi prejemki v mesecu, v katerem se izplača, ali po prvih seznamih za preteklih 12 mesecev ali po posebnem seznamu, ločeno od rednih prejemkov v decembru in če je treba pri preračunu službenega davka po seznamu trinajste plače priznati odbitke po čl. 93. zakona o neposrednih davkih.

Davčni oddelek je vsa ta vprašanja proučil ter sklenil naslednje:

Dogovorjena trinajsta plača oziroma dogovorjena remuneracija ali druga dogovorjena začasna nagrada ni del prejemkov v mesecu decembru ali v katerem drugem mesecu, v katerem se izplačuje. Po določbi § 228. obrtnega zakona pripada takšna dogovorjena nagrada službencu tudi v primeru, da se njegova služba med letom neha in sicer v višini, ki je v skladu z razmerjem med službeno dobo, za katero se daje nagrada, ter časom, prebitim v službi. Z ozirom na to okoliščino se ne more dogovorjena začasna nagrada obdačevati po posebnem seznamu kot mesečni dohodek, ker pomeni dohodek za daljšo dobo. Ne more

pa se obdačevati niti skupno s plačo enega meseca, v katerem se izplačuje, ker je ta plača mesečni dohodek, od katerega se odmerja davek po lestvici za mesečne dohodke po čl. 95. zakona o neposrednih davkih, ves znesek trinajste plače pa ni mesečni dohodek. V tem primeru je irelevantno, da se trinajsta plača izplačuje v enem mesecu, ker se tu čas, za kateri pripada ta nagrada in čas, v katerem se izplačuje — ne krijeta. Iz določbe § 228. obrtnega zakona se sklepa, da si pridobi pravico do trinajste plače uslužbenec v teku leta, vsak mesec sorazmerni njen del in da je ta sorazmerni del dejansko del njegovih mesečnih prejemkov. Zaradi tega se mora trinajsta plača obdačevati skupno s plačami onih mesecev, na katere se nanaša in to na naslednji način:

Po izplačilu trinajste plače morajo sestaviti delodajalci nove sezname posebej za vsak mesec dotičnega leta, v katerem bodo rednim mesečnim prejemkom dodali odgovarjajoči del trinajste plače za vsak mesec. Nato morajo izračunati novi uslužbenški davek za posamezne mesece ter od zneska tega davka odbiti že plačani uslužbenški davek na redne prejemke ter razliko vplačati.

Pri preračunavanju uslužbenškega davka na trinajsto plačo se v nobenem primeru ne smejo upoštevati odbitki po čl. 93. zakona o neposrednih davkih. To pa zato, ker so ti odbitki že priznani pri odmeri davka na redne prejemke posameznih mesecev in se zato ne morejo ponovno priznati za isto dobo, brez ozira na višino in vrsto dohodka, ki se obdačuje.

Položaj na mednarodnih trgih v januarju

»Dresdner Bank« je izdala daljše poročilo o stanju na mednarodnih blagovnih trgih. Iz poročila posnemamo naslednje:

Kolebanje cen se je v januarju ustavilo in za nekatere predmete so cene celo padle.

Na trgu s premogom je zaradi ostre zime povpraševanje naraslo in so se cene celo dvignile. Tako so se dvignile v Angliji za 4 šilina pri toni. Cena angleškemu izvoznemu premogu se je dvignila še v večji meri. V Franciji so se cene briketov zvišale za nadaljnjih 10 fr. pri toni. V Belgiji se zaradi stank proizvodnja še ni mogla dvigniti.

Na trgu s surovo nafto in bencinom vlada dvigajoča se tendenca. V U. S. A. so se cene zopet dvignile.

Na kovinskem trgu so se cene tudi dvignile. V Belgiji, Italiji od začetka januarja, v Franciji od srede januarja in v Angliji od 1. februarja dalje so se cene dvignile. Na ameriškem trgu pa so cene rahlo padle, ker je ameriška notranja potrošnja zelo padla. Zato se je pospeševal izvoz zlasti v evropske države, v katerih so se cene dvignile.

Na ameriških borzah so padale cene bakru, kositrin in cinku ter tudi svincu. To pa zato, ker je potrošnja padala, proizvodnja pa narasčala. Tako se je ameriška proizvodnja cinka dvignila od 48.500 na 52.500 ton.

Na mednarodnem trgu tekstilnih surovin so cene ameriškemu bombažu padale še nadalje. V sredini decembra je ta notiral na njujorški borzi 12 centov, ob koncu decembra 11'46 in 31. jan. 1940. le 10'99 centov za libro.

Na trgu za volno je bil položaj različen. V Angliji so se morale v začetku januarja zvišati cene za

35%. Na Nizozemskem je primanjkovalo volne zaradi slabega dovoza. V Južni Afriki še vedno manjka kupcev, ker je Nemčija odpadla.

Na evropskem trgu s konopljo je tendenca zaradi močnega povpraševanja čvrsta. To velja zlasti za Italijo in Jugoslavijo.

Na trgu s surovo svilo so cene padle. V New Yorku, kjer so cene v l. 1939. narasle za 1'79 na 4'375 dolarja za libro, so padle cene sredi januarja na 4, ob koncu januarja pa na 3 dolarje. To je tudi posledica sprememb v japonski vladi. Prejšnja vlada je namreč zastopala predvsem interese proizvajalcev, sedanja pa zastopa bolj potrošnike.

Italijanski trgi pa so ostali izven tega padanja cen, in sicer predvsem zaradi večje potrošnje onih držav, ki ne morejo sedaj uvažati umetne svile iz čezmorskih držav.

Mednarodni trg kolonialnega blaga se ni razvijal enakomerno. Tako je kava v New Yorku zaradi slabšega izvoza braziljske kave nazadovala.

Kakao in poper sta v Londonu padla, dočim vlada za riž v vseh francoskih in angleških tržiščih hausse.

Cene kavčuka so v Ameriki padle, v Londonu pa so se dvignile.

Doma in po svetu

Člani vodstva SDS Večeslav Vilder, dr. Hinko Krizman in Sava Komanovič so obiskali novega predsednika demokratske stranke Grola.

Dr. Dragoljub Jovanović je s svojo skupino izstopil iz zemljoradniške stranke ter ustanovil lastno seljaško stranko, ki bo levo orientirana.

Ministrski svet je dovolil nov dodatni kredit 25 milijonov din za nabavo hrane in krmlj za pasivne kraje. Ministrski svet je nadalje dovolil 3000 brezplačnih »puputnic« za prevoz živil v pasivne kraje.

V nedeljo je bil v Zagrebu slovesno otvorjen italijanski kulturni zavod. Svečanostne otvoritve se je udeležil tudi italijanski prosvetni minister Bottai. Opoldne je priredil hrvatski ban na čast italijanskih gostov slavnostno kosilo, katerega se je udeležil tudi dr. Maček. Na banketu je bilo izgovorjenih več zdravic. Cela vrsta hrvatskih prosvetnih in javnih delavcev je prešla visoka italijanska odlikovanja.

V Beogradu se je začel proces proti policijskemu agentu Markoviću, ki je ubil gen. ravnatelja Prizada dr. Eda Markovića. Za proces vlada v vsem Beogradu največje zanimanje.

Hrvatska športna slaga zahteva, da se pri filozofski fakulteti v Zagrebu ustanovi visoka šola za telesno vzgojo.

Novo uredbo o prevzemu radijskih postaj pripravlja poštno ministrstvo. Vse postaje bo vodil poseben odbor, ki ga bo imenoval poštni minister.

V Vrbaski banovini so bile določene nove minimalne mezde, ki znašajo za vse delavce izpod 18 let 250 din, za vse druge pa 3 din.

Upravnik mesta Beograda je zvišal minimalno mezdo v Beogradu na 3 din.

Moderno tovarno za jedilno olje namerava ustanoviti v Zagrebu industrialec Kohek. V Nemčiji je naročil potrebne stroje v vrednosti 2 milijonov din. Mestna občina je odstopila za tovarno potrebni svet.

Splitsko gledališče je bilo te dni popolnoma obnovljeno.

Soproga italijanskega prestolonaslednika je povila deklico, ki je dobila ime Maria Gabriela.

Zmanjšanje kvote živil in bencina je bilo sedaj uvedeno tudi v Vatikanu.

Francoska zbornica je pri debati o cenzuri izrekla Daladieru zaupnico s 450 proti enemu glasu.

Finci so se umaknili iz trdnjave Kojvisto. Posrečilo se jim je, da so mogli odveč iz trdnjave vse topove in ves vojni material. Na karelijski ožini se boji nadaljujejo z nezmanjšano silo. Sovjetske čete se približujejo kljub velikim izgubam Viborgu in verjetno je, da bodo to mesto, ki pa je popolnoma razdejano, tudi v kratkem zasedli. Za Viborgom imajo Finci že pripravljene nove obrambne črte.

Francoska torpedovka »Sirnium« je potopila neko nemško podmornico v bližini rta Finisterre. Pogreša se velika angleška križarka »Dorsetshire«. — Potopljenih pa je bilo tudi več drugih ladij.

Nemška letala so se pojavila nad Parizom, a so jih protiletalske baterije pregnale. Tudi nad Firth of Forthom so se pojavila nemška letala, dve letali sta bili sestreljeni. — Angleška letala pa so bila nad nemškimi mesti.

Francoski inženirji so dovršili vsa utrjevalna dela ob luksemburško-in francosko-belgijski meji.

Francija namerava baje poslati na Finsko 250.000 vojakov.

Bivši angleški vojni minister Hoare Belisha je v nekem članku zahteval, da zavezniki na vsak način takoj priskočijo Finski na pomoč ter napovedo Sovjetski Rusiji vojno.

Prve ekipe kanadskega vojnega letalstva so prispele v Anglijo.

Anglija in Francija sta nakupile v Ameriki vojnega materiala za 250 milijonov funtov. Večina tega denarja bo šla za nabavo letal.

Predsednik irske vlade De Valera je imel v irskem parlamentu govor, v katerem je ostro obsodil teroristična dejanja irske republikanske armade, ker se s terorizmom samo škoduje irski svobodi.

Svedska vlada je sklenila, da naroči za poldrugo milijardo din letal.

Nizozemska je izgubila od začetka vojne že 15 ladij, ki so imele skupno 74.000 reg. ton.

Nekateri ameriški levičarski listi ostro napadajo Francijo in Anglijo, ker nista takoj priskočile Finski na pomoč, istočasno pa ti listi poudarjajo, da ne sme Amerika Finski pomagati niti s posojilom.

Irska je spustila te dni svojo prvo vojno ladjo v morje. Je to mala motorna torpedovka, ki ima le 6 mož posadke.

Za predsednika panindijskega kongresa je bil izvoljen z veliko večino glasov Kalam Azad, ki je musliman. Njegova izvolitev se smatra kot zmaga Gandija, ker pomeni izvolitev muslimana pomirjenje spora med Hindi in muslimani.

Predsednikčasne japonofilske vlade v Pekingju Vangčev je podal ostavko ter noče sprejeti predsedstva novega političnega sveta na Kitajskem.

Na Dunaju se je končal proces zaradi afe »Phönixa« ter je bil obsojen ravnatelj Breitschneider na tri, uradnik Hanni pa na eno leto zapore.

Nemci so začeli Gornjo Šlezijo sistematično germanizirati. Vsem poljskim rudarjem je bila predložena v podpis izjava, da so nemškega pokolenja. Če te izjave ne podpisajo, jim grozi odpust iz službe. 40.000 Poljakov je bilo poslanih v posebne šole, da se nauče nemščine.

Velika katoliška semenišča v Brnu, Pragi, Olomucu so spreminjena v velike vojašnice.

Najhitrejši aeroplani so francoski tipa Curtiss P 36, ki so dosegli maksimalno hitrost 925 km na uro ali 257 metrov v sekundi.

Španci navajajo, da je bilo v španski državljanski vojni ubitih 147 tisoč, ranjenih pa 480 tisoč vojakov armade nacionalne Španije.

V Cardiffu na Angleškem, kjer se strogo spoštuje nedelja, sta bili sedaj med vojno izjemoma otvorjeni dve kinogledališči, v katera pa imajo dostop samo žene, ki pridejo v spremstvu uniformiranega vojaka in moški v civilu, ki so v družbi mobilizirane žene v uniformi.

Trčili sta italijanski motorni ladji »Egitta« in »Carbonia« v Otrantskem zalivu. Ladja »Carbonia« je bila močno poškodovana.

Italijanski listi objavljajo nove podatke o dezertacijah sovjetskih vojakov v Turčijo. Največ dezertarjev je artileristov in oficirjev.

Silni viharji so divjali v Egejskem morju. Grški parnik »Georgios Karabias« se je potopil. Vsa posadka je utonila. Potopile so se tudi tri motorne ladje. 10 parnikov je pošiljalo SOS-klice.

Dobave - licitacije

Dne 8. marca bo pri direkciji državnih železnic v Ljubljani licitacija za mizarstva in delna zidarstva dela ter za instalacijo jakega in šibkega toka; 9. marca za instalacijo mrzle in tople vode in instalacijo radiatorne kurjave pri gradnji dependance bolniškega fonda na Golniku.

Dne 8. marca bo pri ekonom. oddelku gen. direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo koks, inozemskega kovaškega in plinskega premoga; 9. marca bakrene pločevine; 11. marca cementa, mavnca in drugega gradbenega materiala; 13. marca porcelanskega materiala; 14. marca žarnih mrežic za plinsko razsvetljavo; dne 20. marca tekočin za razredčitev barv in dne 23. marca kablov.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Stavbne parele v Splitu prodaja Kmetijska posojilnica v Ljubljani.

Morda je ravno za Vas

Radensko zdravilno kopališče najboljšo, ker je po mnogih zdravilnih sestavinah najmočnejše v Jugoslaviji!

Sedaj imate dovolj časa, da proučite prospekte raznih kopališč in da si izberete ono, ki vam po svoji zdravilnosti najbolj ustreza! Prospekte pošilja zastonj, rado in z veseljem:

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča
SLATINA RADENCI